

รายงานสรุปการจัดงานวันนิคม จันทรวิฑูร ครั้งที่ 18 ประจำปี 2563

เรื่อง "30 ปี การประกันสังคมไทยและการปฏิรูปสู่ออนาคตที่มั่นคงและยั่งยืน"

1. หลักการและเหตุผล

เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2533 พระราชบัญญัติประกันสังคมมีผลบังคับใช้ ตลอดเวลา 30 ปี ที่ผ่านมา กฎหมายฉบับนี้ให้สิทธิประโยชน์แก่แรงงานจำนวนมากประมาณ 14 ล้านคนในปัจจุบัน สิทธิประโยชน์จากการประกันสังคมทำให้คุณภาพชีวิตคนทำงานสูงขึ้นอย่างชัดเจน และบางรายการไม่เพียงเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกันตนเท่านั้น แต่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกในครอบครัวด้วย ประโยชน์สำคัญของการประกันสังคมคือ "การเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข" และย่อมจะคงอยู่ต่อไปอีกนานตราบเท่าที่กองทุนประกันสังคมยังคงเป็นแหล่งรวมทุนจากรายได้บางส่วนของผู้ทำงานที่มีรายได้ นายจ้างเจ้าของกิจการ และการร่วมสมทบของรัฐบาล

ในโอกาสที่วันนิคม จันทรวิฑูร วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี เวียนมาอีกคราหนึ่งใน พ.ศ. 2563 และในฐานะที่ "การประกันสังคม" ในประเทศไทยได้มีอายุมาถึง 30 ปี ในวันนี้ เราจึงควรทบทวนกันว่า "การประกันสังคม" ของประเทศไทยมีสถานภาพเป็นอย่างไร ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และมีปัญหาสำคัญๆอะไรบ้าง และควรจะปฏิรูประบบงานประกันสังคมต่อไปอย่างไร เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนของกองทุน สิทธิประโยชน์ และคุณภาพชีวิตของผู้ประกันตนในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

2.1 ยกระดับความรู้และข้อมูลของผู้เข้าร่วมสัมมนา ในเรื่องความมั่นคงทางสังคมและการประกันสังคม นับตั้งแต่ พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา

2.2 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมสัมมนาถึงสถานภาพของกองทุนและระบบงานประกันสังคมว่าเป็นอย่างไร ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และมีปัญหาสำคัญๆอะไรบ้าง และควรจะปฏิรูประบบงานประกันสังคมต่อไปอย่างไร อันจะนำไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนของกองทุน การยกระดับสิทธิประโยชน์ และคุณภาพชีวิตของผู้ประกันตนในอนาคต

2.3 แสวงหาแนวทางความเป็นไปได้ในความร่วมมือของภาคีความร่วมมือต่างๆ ระหว่างภาครัฐ แรงงานผู้ประกันตน สถานประกอบการ และประชาชน ทั้งภายในและระหว่างประเทศในการปฏิรูประบบงานประกันสังคมเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของกองทุน การยกระดับสิทธิประโยชน์ และคุณภาพชีวิตของผู้ประกันตนในอนาคต

3. วิธีการสัมมนา

การดำเนินการสัมมนาเป็นไปตามกำหนดการดังนี้

12:30 - 12:45 น.	ลงทะเบียน
12:45 - 13:00 น.	ชมวีดิทัศน์ประวัติและผลงานศาสตราจารย์นิคม จันทรวิฑูร
13:00 - 13:10 น.	กล่าวต้อนรับและกล่าวรายงานการจัดงานโดย <ul style="list-style-type: none">นายสุภาพบุรุษ ชมเสวี ประธานคณะกรรมการบริหารมูลนิธินิคม จันทรวิฑูร
13:10 - 13:20 น.	กล่าวเปิดงาน โดย <ul style="list-style-type: none">ดร. สุเทพ ชิตยวงษ์ เลขาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน
13:20 - 13:30 น.	การแนะนำองค์ปาฐก โดย <ul style="list-style-type: none">ผู้แทนมูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ
13:30 - 14:15 น.	ปาฐกถาหัวข้อ "30 ปี การประกันสังคมไทยและการปฏิรูปสู่ออนาคตที่มั่นคงและยั่งยืน: ข้อพิจารณาสำหรับการสร้างสรรค์รัฐสวัสดิการของประเทศไทย" โดย <ul style="list-style-type: none">ดร. โชคชัย สุทธาเวช เลขาธิการ มูลนิธินิคม จันทรวิฑูร
14:15 - 14:20 น.	การแนะนำคณะผู้อภิปราย โดย <ul style="list-style-type: none">ผู้แทนมูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ

14:20 – 15:45 น.	<p>การอภิปราย หัวข้อ “30 ปี การประกันสังคมไทย: ความสำเร็จ ปัญหา และแนวทางการปฏิรูปสู่อนาคตที่มั่นคงและยั่งยืน” โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mr Nuno Meira Simoes Cunha, ผู้เชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองทางสังคม องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ประจำภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก • นางบุปผา พันธุ์เพ็ง ผู้ตรวจราชการกรม สำนักงานประกันสังคม • ดร. ชีระวิทย์ วงศ์เพชร ผู้แทนผู้ประกันตนในคณะกรรมการประกันสังคม (สำหรับแรงงานในระบบ) • นายสุวิทย์ ศรีเพียร ผู้แทนนายจ้างในคณะกรรมการประกันสังคม • นางสาวอรุณี ศรีโต ผู้แทนผู้ประกันตนในคณะกรรมการประกันสังคม (สำหรับแรงงานนอกระบบ) • ศ. ดร. พงษ์เทพ สันติกุล อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ดำเนินการอภิปราย)
15:45 -16:20 น.	ร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถามโดยผู้เข้าร่วมสัมมนา
16:20 - 16:30 น.	<p>กล่าวสรุปและปิดการสัมมนา โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> • ศ. ดร. จีระ หงส์ดารมภ์ เลขาธิการ มูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ

4. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้แทนจากสหภาพแรงงาน องค์การของคนทำงาน สถานประกอบการเอกชน หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ นักศึกษา นักพัฒนา และผู้สนใจอื่นๆ จำนวนประมาณ 200 คน (มีผู้ลงทะเบียนร่วมงาน 193 คน และไม่ได้ลงทะเบียนการจัดงานประมาณ 7-10 คน)

5. วันเวลาและสถานที่

วันศุกร์ที่ 30 ตุลาคม 2563 ระหว่างเวลา 12:30 – 16:30 น. ณ ห้องประชุมจอมพล ป. พิบูลสงคราม ชั้น 5 กระทรวงแรงงาน เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

6. องค์การร่วมจัดงาน

กระทรวงแรงงาน สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ และคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ และ มูลนิธินิคม จันทวิทูร

7. ผลที่ได้รับ

7.1 ผู้เข้าสัมมนาได้รับการยกระดับความรู้และข้อมูล ในเรื่องความมั่นคงทางสังคมและการประกันสังคม นับตั้งแต่ พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา ด้วยข้อมูลจาก:

7.1.1 การกล่าวรายงานการจัดงานของนายฐาปนุร ชมเสวี ประธานคณะกรรมการบริหาร มูลนิธินิคม จันทวิทูร ที่ให้ข้อมูลถึงความเป็นมาของการจัดงานวันนิคม จันทวิทูร ครั้งที่ 18 ประจำปี 2563 และบทบาทของศาสตราจารย์นิคม จันทวิทูร ในด้านแรงงานและการประกันสังคม และอื่นๆ ที่ควรจะสืบสานต่อไป

7.1.2 การกล่าวเปิดงานของ ดร. สุเทพ ชิตยวงษ์ เลขาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ได้ให้คุณค่าต่อการสร้างสรรคงานด้านกฎหมายแรงงาน อันควรยอมรับว่าศาสตราจารย์นิคม จันทวิทูร เป็นบิดาของกฎหมายแรงงานไทย การผลักดันงานด้านประกันสังคม การจัดตั้งกระทรวงแรงงาน และงานอื่นๆ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานจึงฝากความเห็นมาให้พวกเรา ได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธินิคม จันทวิทูร อย่างมีความหมายและอยู่คู่กับกระทรวงแรงงาน สามารถช่วยเหลืองานของกระทรวงแรงงาน และเป็นโซ่กลางในการทำงานของกระทรวงกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เป็นมูลนิธิซึ่งมีเครือข่ายมากอยู่แล้ว มีความเจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้า เช่น ในการดำเนินงานด้านวิชาการ การเรียนรู้ของแรงงาน การช่วยเหลือสังคม และอื่นๆ ร่วมกับกระทรวงแรงงาน และส่วนอื่นๆ เช่น แรงงาน และผู้ประกอบการ เนื่องจากได้พยายามทำงานตามวัตถุประสงค์ทั้ง 8 ข้อ ที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของกระทรวงแรงงานตลอดมา นอกจากนี้ ดร. สุเทพ ชิตยวงษ์ ยังได้เน้นย้ำนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานต่อผู้บริหารกระทรวงแรงงานในเรื่องการบริหาร

หน่วยงานต่างๆของกระทรวงแรงงานในรูปศูนย์แรงงานในภาพรวม และการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ให้ได้ผลอีกด้วย

7.1.3 การปฏิรูปการประกันสังคมของ ดร. โชคชัย สุทธาเวช เลขาธิการ มูลนิธินิคม จันทรวีร ที่ได้ปฏิรูปการหัวข้อ "30 ปี การประกันสังคมไทยและการปฏิรูปสู่อนาคตที่มั่นคงและยั่งยืน: ข้อพิจารณาสำหรับการสร้างสรรคร์รัฐสวัสดิการของประเทศไทย" โดยให้ข้อมูลประกอบด้วย 10 หัวข้อ ต่อไปนี้ 1) รัฐสวัสดิการคืออะไร และปรัชญาของสวัสดิการ 2) สภาพของรัฐสวัสดิการ 3) รัฐสวัสดิการกับระบบความมั่นคงทางสังคม 4) คุณค่าของรัฐสวัสดิการและการประกันสังคม 5) พัฒนาการของความมั่นคงทางสังคมระหว่างประเทศ 6) มาตรฐานความมั่นคงทางสังคมสากล 7) ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จของรัฐสวัสดิการและการประกันสังคม 8) ความมั่นคงทางสังคมและการประกันสังคมไทย 9) สภาพของระบบประกันสังคมไทย (ข้อมูลจากสำนักงานประกันสังคม) 10) แนวทางการปฏิรูปการประกันสังคม (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวกที่แนบ)

ข้อเสนอขององค์การปฏิรูปการประกันสังคมไทยในอนาคตมีดังต่อไปนี้

(1) รัฐบาลต้องเข้ามาร่วมจ่ายในทุกกองทุนประกันสังคม ให้มากขึ้น และควรผูกโยงกับมูลค่าของ GDP ในแต่ละปี เช่น โดยทั่วไปรัฐบาลสมควรจัดงบประมาณในทางสวัสดิการสังคมโดยรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของมูลค่า GDP และเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5 ทุกๆ 5 ปี

(2) ปรับเพิ่มอัตราเงินสมทบจากร้อยละ 5 ในปัจจุบันเป็น ร้อยละ 30 ภายใน 25 ปี อย่างเป็นขั้นเป็นตอน เช่น อย่างน้อยทุกๆ 5 ปี เพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น (เฉลี่ยแล้วเพิ่มร้อยละห้าทุกๆห้าปีหรือปีละร้อยละหนึ่งของรายได้) และการขยายเพดานเงินสมทบให้เกินกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ออกไป โดยไม่ควรมีเพดานขั้นสูง (นายจ้างน่าจะไม่เห็นด้วยมากที่สุดในการเพิ่มการจำกัดเก็บเงินสมทบ เว้นแต่จะมีสิ่งจูงใจต่างๆมาเป็นการแลกเปลี่ยน เช่น การลดหย่อนด้านภาษี การมีกำไรจากการประกอบการเพราะแรงงานที่มีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีหรือในระดับสูงมีความพร้อมในการทำงานตลอดเวลา)

(3) การสมทบเงินของผู้ประกันตนและนายจ้างอย่างสม่าเสมอ นั้น พิจารณาได้ว่ากองทุนประกันสังคมมีลักษณะคล้ายสหกรณ์ ที่สมาชิกร่วมกันถือหุ้น กองทุนประกันสังคมจึงเป็นธนาคารแรงงานแบบหนึ่ง นอกเหนือการเป็นธนาคารแรงงานในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ วิธีการบริหารกองทุนประกันสังคม จึงควรนำหลักการสากลเจ็ดประการของขบวนการสหกรณ์มาปรับใช้ได้อยู่หลายประการ ทั้งในภาคส่วนของผู้ประกันตนและนายจ้าง แม้ภาคส่วนผู้ประกันตนจะสนใจในความเป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจที่มีมากกว่าภาคนายจ้างก็ตาม คณะกรรมการบริหารกองทุนประกันสังคมในทั้งสองส่วน จึงควรได้มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกตามหลักประชาธิปไตยด้วย ซึ่งเรื่องนี้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เคยกำหนดไว้ แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง

(4) ความมั่นคงและความยั่งยืนของระบบประกันสังคม ภายใต้หลังคาใหญ่ของระบบความมั่นคงทางสังคม และภายใต้ความเป็นรัฐสวัสดิการ สมควรมีสูตรและข้อพิจารณาจัดการดังต่อไปนี้

ความมั่นคงและความยั่งยืนของระบบประกันสังคม (Security and Sustainability of Social Insurance) = F (A + B) อันหมายถึง ความมั่นคงของระบบประกันสังคม = ฟังก์ชัน (Function of) ของ [A คือ ความเป็นรัฐสวัสดิการในส่วนความมั่นคงทางสังคม = นโยบายรัฐบาลด้านสวัสดิการสังคม + ความต่อเนื่องของความเป็นรัฐบาลที่สนับสนุนรัฐสวัสดิการ + การมีกฎหมายสนับสนุนสวัสดิการสังคม ทั้งภายในสถานประกอบการ นอกสถานประกอบการ และภาคส่วนการจ้างงานอื่นๆ + ความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของสหภาพแรงงาน + ความร่วมมือของนายทุน/ผู้ประกอบการ/นายจ้าง] + [B คือ ระบบการเงินแบบกองทุนกลาง (ที่สมทบเงินจากคนทำงาน นายจ้าง และรัฐบาล และเงินบริจาค) + ความมั่นคงของกองทุน (ความกว้างขวางของประเภทและปริมาณของผู้ประกันตนทั้งประเทศ และความสม่าเสมอของการสมทบเงินกองทุนจากทุกฝ่ายที่เป็นหุ้นส่วนกัน, การใช้จ่ายเงินกองทุนตามประเภทสิทธิประโยชน์, รายได้ที่มากกว่ารายจ่าย (สัดส่วนของรายจ่ายสิทธิประโยชน์จากกองทุนที่สมเหตุสมผล และการลดการจ่ายที่ไม่จำเป็น และการสูญเสีย), อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของกองทุน) + สมรรถนะในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการประกันสังคม และสำนักงานประกันสังคม]

(5) ความมั่นคงของกองทุนประกันสังคม ต้องการความกว้างขวางของประเภทและปริมาณการเข้าร่วมของแรงงานที่มีอยู่ในประเทศ รวมทั้งรักษาให้แรงงานที่ออกไปทำงานในต่างประเทศยังคงอยู่ในกองทุนประกันสังคมต่อไป และมีความสม่าเสมอของการสมทบเงินเข้ากองทุนจากทุกฝ่ายที่เป็นหุ้นส่วนกัน ทั้งแรงงาน ผู้ประกอบการ และ รัฐบาล และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรผู้มีงานทำนั้น ที่ผ่านมากลุ่มคนทำงานบางกลุ่มมิได้เข้าร่วมระบบประกันสังคม สมควรที่จะได้เข้าร่วม เช่น ข้าราชการที่มีกองทุนบำเหน็จบำนาญเฉพาะของตน แต่ปัจจุบันพบว่าไม่เข้มแข็งเติบโตเพียงพอ เพราะจำนวนสมาชิกประมาณ 2 ล้านคนเท่านั้น พนักงานรัฐวิสาหกิจ 4. 5 แสนคน)ทั้งพนักงานประจำและชั่วคราว) (ซึ่งเคยเข้าร่วมตอนแรก พ.ศ .2533 แต่ถอนตัวออกไปไม่นานหลังจากเข้าร่วม (อยู่กับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและสหกรณ์ออมทรัพย์ พนักงานองค์การมหาชนอิสระ และครูโรงเรียนเอกชน ก็เช่นกัน แต่แรงงานภาคเกษตรและผู้ประกอบอาชีพอิสระก็เข้าร่วมในสัดส่วนที่น้อยประมาณร้อยละ 10ของประชากรทั้งสองกลุ่มนี้ ทั้งโดยภาพรวมประชาชนนอกกองทุนประกันสังคม ก็ยังมีใช้ว่าจะมีคุณภาพชีวิตที่มีมาตรฐานสูงหรือในทุกด้าน

(6) ประชากรไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากขึ้นๆ ในอีก 10 ปี ข้างหน้า สังคมไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มที่ แรงงานหนุ่มสาวในตลาดแรงงานต้องเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เกษียณอายุแล้วมากขึ้น กองทุนประกันสังคมจะมีเงินไหลเข้าในอัตราที่ลดน้อยลง การแก้ปัญหาที่สมควรขยายเวลาอายุเกษียณ โดยสมัครใจ และกำหนดให้อายุรับเงินบำนาญที่สูงขึ้น โดยลดเงินบำนาญที่สูงขึ้น

(7) การปรับปรุงและเพิ่มเติมสิทธิประโยชน์ เช่น ปรับให้มีเงินทดแทนการสูญเสียรายได้ หากผู้ประกันตนมีรายได้ลดลง อันมาจากสถานประกอบการมีปัญหากการดำเนินงาน แม้ว่าจะยังมีได้ออกจากงานก็ตาม เปลี่ยนกองทุนการเป็นมารดาหรือการคลอดบุตร เป็นกองทุนครอบครัว (สิทธิประโยชน์ที่ได้ คือ การแต่งงาน

การเป็นมารดา การเลี้ยงดูบุตร การส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมของผู้ประกันตนและบุตร การมีบ้าน และอื่นๆ) การเพิ่มเงินสนับสนุนการมีบุตรในอัตราก้าวหน้า การมีศูนย์สงเคราะห์คนชราและการให้บริการคนชราที่บ้านพักอาศัย ปรับเพิ่มอัตราเงินบำนาญชราภาพขั้นต่ำจากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 30 เป็นอย่างน้อย (ดังตัวอย่างของสหรัฐอเมริกา และ OECD ที่เป็นการรวมกลุ่มของประเทศที่พัฒนาแล้ว ระบุว่าอัตราทดแทนจากรายได้เดิม (Replacement Rate) ไม่ควรน้อยกว่าร้อยละ 60) การเปิดโอกาสให้คู่สมรสผู้ประกันตนใช้บริการรักษาพยาบาลฟรี ตามมาตรฐานสากล รวมทั้ง เพิ่มสิทธิประโยชน์พิเศษนอกเหนือขั้นต่ำสำหรับผู้ที่มีพร้อมจ่ายมากกว่าปกติ

(8) รักษาความยุติธรรมในการดูแลแรงงานข้ามชาติที่จะได้รับผลประโยชน์ครบถ้วน และไม่เลือกปฏิบัติ

(9) พิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO ด้านความมั่นคงทางสังคม ฉบับที่ 102, 130, 128, 121, 118 และ 157

(10) การปรับระบบสำนักงานประกันสังคมเป็นองค์การอิสระ อาจจำเป็น แต่ทั้งนี้ ยังควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานมีสิทธิวิโถ่มติคณะกรรมการประกันสังคม หากการบริหารกองทุนขัดต่อนโยบายของรัฐบาล

(11) แก้ไขเพิ่มเติมออกกฎหมายเพื่อกันเงินกองทุนกลางเฉพาะส่วนที่แรงงานได้สมทบออกมาก่อนหนึ่ง (เริ่มต้นควรจะมีประมาณหนึ่งแสนล้านบาท คือประมาณร้อยละ 10 ของเงินกองทุนเทียบเท่าส่วนที่เป็นของฝ่ายแรงงานครึ่งหนึ่งของเงินกองทุนทั้งหมด) จัดตั้งเป็น "กองทุนเพื่อการสร้างสรรค์การประกอบการที่รับผิดชอบต่อคุณภาพชีวิตแรงงาน ชุมชน และสังคม" ขอเรียก เป็นภาษาอังกฤษว่า "Labour Fund for Constructive Investment Capital" เพื่อให้ใช้เงินส่วนนี้พัฒนาการประกอบการธุรกิจให้สอดคล้องกับความเป็น "ทุนนิยมสวัสดิการ" อาทิ การจัดตั้งขึ้นใหม่หรือปรับเปลี่ยนและฟื้นฟูสถานประกอบการ (ทั้งที่ยังไม่ปิดกิจการจะปิดกิจการ และปิดกิจการแล้ว) เพื่อให้แรงงานได้มีเพื่อซื้อหุ้นหรือร่วมลงทุนเป็นเจ้าของกิจการ (Workers' Self-Management Firm) หรือ ในรูปสหกรณ์ของคนทำงาน (Workers' Cooperative) ในที่สุด รวมถึงการเสริมสร้างสถานประกอบการเพื่อสังคม (Social Enterprise) อย่างไรก็ตามการใช้เงินเพื่อการเป็นแบบอย่างอันควรดังกล่าวจำเป็นต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลด้วย และในที่สุดกองทุนพิเศษนี้ต้องมั่นคงในระยะยาว แม้จะไม่มีกำไรมากนักก็ตาม

(12) จัดเตรียมการวิจัยเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการทำงานในอนาคตภายใต้เศรษฐกิจดิจิทัลในอุตสาหกรรมต่างๆ ที่มีผลให้แรงงานในระบบเป็นแรงงานนอกระบบมากขึ้น และขาดความมั่นคงในการจ้างงาน แต่ต้องทำให้การเข้าร่วมกับกองทุนประกันสังคมอย่างมั่นคงและยั่งยืน

(13) ลงทุนของกองทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ สมควรมีการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งให้โอกาสการลงทุนในสถานประกอบการที่เป็นสมาชิกของกองทุนประกันสังคม และมีความรับผิดชอบต่อแรงงานและสังคมตามมาตรฐาน และมีมาตรฐานระบบแรงงานสัมพันธ์ในระดับดี-ดีเด่น

(14) ผลักดันระบบการเลือกตั้งผู้แทนผู้ประกันตนตามหลักการประชาธิปไตยให้เป็นจริง

(15) ปรับปรุงกฎหมายให้สหภาพแรงงานรับผิดชอบการประสานงานการเบิกจ่ายสิทธิประโยชน์ เช่น การว่างงาน การชราภาพ และการดูแลครอบครัว เพื่อแบ่งเบาภาระของฝ่ายบุคคลของบริษัท และสงนง.ประกันสังคม และส่งเสริมให้สหภาพแรงงานมีบทบาทอันสมควรมากขึ้นในการรับผิดชอบสมาชิกของตน

(16) การจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมความมั่นคงและยั่งยืนของระบบความมั่นคงทางสังคมไทย ที่มาจากตัวแทนของระบบความมั่นคงทางสังคมทั้งเจ็ดกองทุน (อย่างน้อย) ในปัจจุบัน ก็เป็นอีกหนทางหนึ่งของการทำให้ระบบความมั่นคงทางสังคมเป็นประโยชน์ต่อประชาชนร่วมกันมากขึ้น การจัดประชุมร่วมกันประจำปีของคณะกรรมการบริหารและหรือตัวแทนกองทุนในทางความมั่นคงทางสังคม และการทำงานเชิงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งเจ็ดกองทุน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ก็มีประโยชน์ไม่ใช่น้อย เพื่อสร้างข้อมูลที่บูรณาการร่วมกัน ข้อมูลใหม่ และการนำข้อมูลกลางและจากแต่ละองค์การไปปรับปรุงงานของแต่ละแห่ง รวมทั้งการเกื้อกูลทางการเงินระหว่างกัน

(17) จัดตั้งระบบประกันสังคมอาเซียนที่ได้มาตรฐานเดียวกันหรือใกล้เคียงกันให้มากที่สุด อย่างมีกรอบเวลาที่เป็นขั้นเป็นตอนย่อยๆภายในกรอบใหญ่ อาทิ ภายใน 25 ปี ข้างหน้า

7.2 นอกเหนือสาระตามข้อ 7.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมสัมมนาถึงสถานภาพของกองทุนและระบบงานประกันสังคมว่าเป็นอย่างไร ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และมีปัญหาสำคัญอะไรบ้าง และควรจะมีปฏิรูประบบงานประกันสังคมต่อไปอย่างไร อันจะนำไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนของกองทุน การยกระดับสิทธิประโยชน์ และคุณภาพชีวิตของผู้ประกันตนในอนาคต ได้ดำเนินการผ่านการอภิปรายโดยคณะผู้อภิปรายทั้งห้าคน ในหัวข้อ "30 ปี การประกันสังคมไทย: ความสำเร็จ ปัญหา และแนวทางการปฏิรูปลู่อนาคตที่มั่นคงและยั่งยืน" สรุปได้ดังนี้

1) ข้อมูลและความคิดเห็นจากการอภิปรายของ Mr Nuno Meira Simoes Cunha ผู้เชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองทางสังคม องค์การแรงงานระหว่างประเทศประจำภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

1.1) สาระสำคัญของการประกันสังคมสามารถพิจารณาได้จากมาตรฐานสากลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศสองส่วนคือ อนุสัญญาฉบับที่ 102 ว่าด้วยความมั่นคงทางสังคม (Social Security) และข้อแนะนำฉบับที่ 202 ว่าด้วยพื้นฐานการคุ้มครองทางสังคม (Social Protection Floors)

1.2) การประกันสังคมไทยมีอายุเพียง 30 ปี แต่ถือว่าประสบความสำเร็จพอสมควร เช่น สามารถคุ้มครองคนถึงประมาณร้อยละ 45 ของประชากรวัยทำงาน แต่ก็ยังมีสิ่งท้าทายสำคัญหลายประการที่สมควรดำเนินการในอนาคต

1.3) การคุ้มครองทางสังคมเป็นประเด็นหนึ่งในการเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ และประเทศไทยสามารถทำเรื่องนี้ได้ในระดับที่ดี เพราะเมื่อพิจารณาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก สามารถให้การคุ้มครองประชากรได้ถึงประมาณร้อยละ 70 และสูงกว่าหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีระดับความคุ้มครองทางสังคมเฉลี่ยเพียงประมาณร้อยละ 30-40 ของประชากร

1.4) ในบรรดาประเทศทั่วโลกมีการคุ้มครองสิทธิประโยชน์สามส่วนดังนี้ 1) มากกว่าร้อยละ 90 ให้การคุ้มครองด้านชราภาพ ทูพพลภาพ และการประกันสุขภาพ 2) ระหว่างร้อยละ 50-90 มีประกันการว่างงาน 3) น้อยกว่าร้อยละ 50 ผ่านระบบการสมทบเงิน ให้การคุ้มครองด้านการเป็นมารดา การเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน การเจ็บป่วยทั่วไป และการเลี้ยงดูบุตร

1.5) สิทธิประโยชน์ที่ประชากรได้รับการคุ้มครองนั้น มีทั้งผ่านการสมทบเงินและการไม่สมทบเงิน แต่พบว่าสิทธิประโยชน์ส่วนใหญ่ มักจะได้อาเพราะการสมทบเงิน

1.6) สิทธิประโยชน์ที่ยังเป็นปัญหา เช่น เงินบำนาญตกทอด ให้ประโยชน์กับทายาทของแรงงานที่เจ็บป่วยจากการทำงาน แต่ยังมีไม่ถึงถึงกับแรงงานอื่นๆ

1.7) แรงงานที่ไม่ได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง คือ แรงงานนอกระบบ ซึ่งปัจจุบันพบว่า ร้อยละ 30 ของการจ้างงานที่ไม่เป็นทางการทั้งหมดอยู่ในการจ้างงานในระบบ และมีแรงงานนอกระบบประมาณร้อยละ 23 อยู่ภายใต้การจ้างงานในระบบ อันแสดงถึงการที่แรงงานจำนวนมากไม่ได้รับการคุ้มครองคงเป็นเพราะทำงานให้กับผู้อื่นที่ทำงานให้กับบริษัทจดทะเบียน ฉะนั้นจะสร้างเงื่อนไขอย่างไรให้แรงงานเหล่านี้ได้รับการคุ้มครอง

1.8) นอกจากแรงงานนอกระบบจะอยู่ในการจ้างงานนอกระบบแบบดั้งเดิม (Traditional informal employment) แล้ว ขณะนี้ยังอยู่ในการทำงานแบบใหม่ (new reality of new form of work) อีกด้วย ทำให้แรงงานหลุดออกจากระบบความมั่นคงทางสังคม ซึ่งเป็นปัญหาของทุกประเทศที่ต้องการการปฏิรูป ฉะนั้นสมควรทำระบบประกันสังคมให้สอดคล้องกับความเป็นจริงแบบใหม่ของตลาดแรงงาน เพื่อเอาคนที่ไม่อยู่ในคุ้มครองให้เข้ามารับการคุ้มครอง

1.9) สังคมไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งกองทุนชราภาพระยะยาว

1.10) อัตราการสมทบเงินเข้ากองทุนประกันสังคมต่ำ จึงมีปัญหาความเพียงพอของเงินชราภาพในอนาคต เช่น ในรอบ 30 ปี ที่ผ่านมา ผู้ประกันตนควรได้บำนาญชราภาพร้อยละ 45 ของเงินเดือนสุดท้าย แต่การกำหนดเพดานสมทบขั้นสูง (ปัจจุบัน 15,000 บาท) ทำให้ได้รับเงินชราภาพของผู้เกษียณอายุไม่เพียงพอ ฉะนั้น ควรพิจารณาแก้ไขปัญหานี้เสียแต่เนิ่นๆ เช่น ตัวอย่างในบางประเทศที่ขยายอายุเกษียณออกไป

1.11) เสริมสร้างวัฒนธรรมความมั่นคงทางสังคม โดรนอาจเริ่มจากโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมจากเด็กไปสู่การจ้างงาน

1.12) เสริมสร้างการบูรณาการหน่วยงานต่างๆ ที่ดูแลด้านความมั่นคงทางสังคม เช่น หน่วยงานด้านภาษี ข้อมูล และสำนักงานประกันสังคม

1.13) ประเด็นอื่นๆ ที่สมควรคำนึงถึง

1.13.1) สังคมไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งกองทุนชราภาพระยะยาว

1.13.2) การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างทั่วถึงในการคุ้มครองทางสังคมที่

คำนึงถึงการที่บุคคลอายุยืนนานมากขึ้น

1.13.3) การกำลังมีการพิจารณาแก้ไขให้สามารถรับเงินชราภาพในรูปเงินก้อนแทนเงินชราภาพรายเดือน จะมีความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางการเงินของผู้ประกันตนที่เกษียณอายุในระยะยาว

1.13.4) กองทุนด้านความมั่นคงทางสังคมมีหลายกองทุนเปรียบเสมือนไซโล (Silo) สะสมเงินต่างๆ จึงสมควรบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการจัดการเงินชราภาพ

1.13.5) ให้ความสำคัญกับการจัดการเงื่อนไขให้แรงงานนอกระบบให้ได้เข้ามารับการคุ้มครองอย่างทั่วถึงมากขึ้น ท่ามกลางระบบงานต่างๆ ที่แตกต่างกันที่มีอยู่ในปัจจุบัน

2) ข้อมูลและความคิดเห็นจากการอภิปรายของดร.ธีระวิทย์ วงศ์เพชร ผู้แทนผู้ประกันตนในคณะกรรมการประกันสังคม (สำหรับแรงงานในระบบ)

2.1) สนับสนุนให้มีการเลือกตั้งผู้แทนผู้ประกันตนในคณะกรรมการประกันสังคม ตามที่กำหนดในกฎหมายประกันสังคมฉบับใหม่ แทนชุดปัจจุบันที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยใช้วิธีการเลือกตั้งที่ประหยัดที่สุด

2.2) สมควรทบทวนอำนาจของคณะกรรมการประกันสังคม มิใช่เพียงแต่ให้คำปรึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง เช่น มีอำนาจการตรวจสอบบัญชีกองทุน และอื่นๆ ด้วย

2.3) พิจารณาทบทวนว่าการรักษาพยาบาลผู้ประกันตนควรได้รับบริการที่ให้สิทธิประโยชน์มากกว่าประชาชนที่อยู่ภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจะเป็นไปได้หรือไม่ เนื่องจากผู้ประกันตนสมทบเงิน แต่ประชาชนภายใต้หลักประกันสุขภาพไม่ได้สมทบเงิน หรือไม่เช่นนั้นผู้ประกันตนก็ควรได้รับบริการฟรีเช่นเดียวกับประชาชนที่อยู่ภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

2.4) แม้ว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมจะทำงานอย่างเต็มที่ แต่ศักยภาพขององค์กรได้รับการจำกัดจากฝ่ายนโยบายและฝ่ายการเมืองที่เข้ามาแล้วจากไป และกังวลว่าฝ่ายการเมืองอาจสนับสนุนข้อเรียกร้องของกลุ่มบุคคลที่เสนอแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่จะมีผลต่อความไม่มั่นคงของกองทุนประกันสังคม

2.5) ความสำเร็จของสำนักงานประกันสังคมมาจากหลายปัจจัย เช่น ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ ทรัพยากร ฯลฯ

2.6) ภัยคุกคามของสำนักงานประกันสังคม เช่น การมีกลุ่มบุคคลประสงค์จะเอาเงินชราภาพไปใช้ก่อนกำหนด อันมีผลต่อความมั่นคงของกองทุนประกันสังคม

2.7) การส่งเสริมประสิทธิภาพของสำนักงานประกันสังคมของคณะกรรมการชุดปัจจุบันมีหลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการให้มีการประหยัดงบประมาณด้านการฝึกอบรม ด้วยการเน้นประหยัดสูงสุด ประโยชน์สูง

2.8) การจะนำเงินกองทุนประกันสังคมไปใช้ในเรื่องใดสมควรมีการทำประชาพิจารณ์เสียก่อน

2.9) อุทมการณ์ของการประกันสังคมคือความยั่งยืนของทรัพยากรมนุษย์

2.10) สนับสนุนการปฏิรูปสำนักงานประกันสังคมเป็นองค์การอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านหน่วยงานการลงทุน

3) ข้อมูลและความคิดเห็นจากการอภิปรายของนายสุวิทย์ ศรีเพียร ผู้แทนนายจ้างในคณะกรรมการประกันสังคม

3.1) การช่วยกันทำให้กองทุนมีเสถียรภาพเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยการอาศัยธรรมาภิบาลในการจัดการ โดยทุกคนเข้ามาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3.2) ปัญหาที่พบ เช่น ความล่าช้าของการรักษาพยาบาล และการรับเงินว่างงานเนื่องจากปัญหาโรค COVID

3.3) คณะกรรมการประกันสังคมพยายามประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคมอย่างทั่วถึงมากขึ้นในหลายๆช่องทาง โดยใช้สื่อ เช่น Applications และ Line ช่วยลดการตำหนิจากผู้ประกันตนลงได้มาก

3.4) ภาคธุรกิจเผชิญกับวิกฤต COVID จนรายได้ลดลงไปรวมร้อยละ 50 จึงคาดหวังให้ภาครัฐบาลดำเนินการดูแลประชาชนในทางที่ถูกต้อง

3.5) กระทรวงแรงงานเป็นกระทรวงเศรษฐกิจ การลดปัญหาแรงงานก็จะช่วยลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ

3.6) การเอาเงินประกันชราภาพไปใช้ในทางที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ต้องทำประชาพิจารณ์เสียก่อน

3.7) กองทุนจะมีปัญหาในอีก 30 ปี ข้างหน้า ฉะนั้นการส่งเสริมความมั่นคงของกองทุนเป็นสิ่งสำคัญ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว และเห็นด้วยกับการขยายเขตการสมทบเงิน แต่ไม่เห็นด้วยกับการปรับเพิ่มอัตราเงินสมทบ

4) ข้อมูลและความคิดเห็นจากการอภิปรายของนางบุปผา พันธุ์เพ็ง ผู้ตรวจราชการกรมสำนักงานประกันสังคม

4.1) การดำเนินงานระบบประกันสังคมที่ประกาศใช้ตามกฎหมาย เมื่อเดือนกันยายน 2533 ได้เริ่มกับสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 20 คน แต่ปัจจุบันเริ่มตั้งแต่ 1 คน และจัดให้ได้สิทธิประโยชน์ครบถ้วนตามกฎหมาย และเพิ่มผลประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตนทุกปี แต่อัตราการจัดเก็บเงินสมทบและเพดานขั้นสูงสุดยังคงเท่าเดิม และในช่วงวิกฤต เช่น โรค COVID ก็จัดเก็บลดลง

4.2) ในระยะเวลา 30 ปี ที่ผ่านมา อัตราการจัดเก็บเงินสมทบและฐานค่าจ้าง 15,000 บาทไม่เคยปรับเพิ่ม แต่กองทุนประกันสังคมยังสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามสิทธิประโยชน์ต่างๆ คือ การเจ็บป่วย การเป็นมารดา (การคลอดบุตร) การทุพพลภาพ การเสียชีวิต การสงเคราะห์บุตร การว่างงาน การชราภาพ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

4.3) อัตราการสมทบกองทุนชราภาพปัจจุบันต่ำ สอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญองค์การแรงงานระหว่างประเทศ โดยควรปรับเป็นอย่างน้อยร้อยละ 10 ของค่าจ้าง

4.4) สมควรแก้ปัญหาความไม่มั่นใจของประชาชนและผู้ประกันตนต่อระบบประกันสังคม โดยการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงมากขึ้น

4.5) สำนักงานประกันสังคม (สปส.) พยายามอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่สถานประกอบการและผู้ประกันตนโดยไม่ต้องเดินทางมายังสปส. เช่น การลงทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์ การเข้ารับการศึกษาเกี่ยวกับทันตกรรม (กับโรงพยาบาลนอกตัวเลือก) ไม่ต้องสำรองจ่าย เป็นต้น

4.6) ปัจจุบันสปส. กำลังเร่งดำเนินการตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน (นายสุชาติ ชมกลิ่น) ดังนี้

4.6.1) นโยบาย 3H (Helping-Healthy-Harmless) (1) Helping คือ การที่เจ้าหน้าที่เข้าถึงแรงงานที่เดือดร้อนเพื่อให้ความช่วยเหลือโดยเร็วและแจ้งให้ทราบถึงสิทธิที่พึงจะได้รับ (2) Health คือ ให้ความสำคัญกับการป้องกันสุขภาพ เช่น การจัดให้มีที่ออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพป้องกันโรค การฉีดวัคซีน (ป้องกันไข้หวัดใหญ่ให้กับผู้ที่มีอายุเกินกว่า 50 ปี) และ (3) Harmless คือ การลดการประสบอันตรายทั้งในทางและนอกงาน

4.6.2) การพัฒนาสิทธิประโยชน์ชราภาพ กำลังดำเนินการแก้กฎหมายให้มีทางเลือกรับแบบเงินบำนาญสำหรับบุคคลที่คาดว่าจะมีอายุไม่นาน หมายรวมถึงการตกลงขอรับบำนาญในขอบเขตจำนวนปีที่

แน่นอน เช่น 5 ปี แต่เมื่อรับไปแล้วเสียชีวิตเสียก่อน ทายาทจะได้รับเงินต่อไปตามจำนวนเดือนที่เหลือในขอบเขต 5 ปีนั้น

4.6.3) ให้โอกาสผู้รับเงินบำนาญชราภาพ สามารถซื้อประกันได้ 3 กรณี คือ เจ็บป่วย ทุพพลภาพ และเสียชีวิต

4.6.4) ผลักดันให้แรงงานผู้ประกอบอาชีพอิสระเข้าร่วมกองทุนประกันสังคมให้มากที่สุด ด้วยสิทธิประโยชน์จูงใจสำหรับแต่ละกลุ่ม เช่น ผู้ขับขี่ Grab และ มัคคเทศก์

4.7) การประชาสัมพันธ์เพื่อให้นายจ้างและแรงงานเข้าถึงข้อมูลต่ออย่างทั่วถึง จะช่วยให้แรงงานสามารถใช้สิทธิได้เต็มที่

4.8) สำนักงานประกันสังคมกำลังดำเนินการตามนโยบายการเสริมสร้างเครือข่ายประกันสังคมตามหลัก "บวร" คือ บ้าน = บ้านและชุมชน ว = วัด และ ร = โรงเรียนหรือโรงงาน เพื่อให้แต่ละแห่งของทั้งสามบริบทมีตัวแทนประกันสังคม 1 คน

5) ข้อมูลและความคิดเห็นจากการอภิปรายของน.ส. อรุณี ศรีโต ผู้แทนผู้ประกันตนในคณะกรรมการประกันสังคม (สำหรับแรงงานนอกระบบ)

5.1) กฎหมายประกันสังคมเกิดขึ้นได้ต้องไม่ลืมการผลักดันของอาจารย์นิคม จันทวิฑูร และการอดข้าวอดน้ำของผู้นำแรงงานด้วย ปัจจุบันสปส. กำลังเร่งดำเนินการตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

5.2) คณะกรรมการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานของสำนักงานประกันสังคมสมควรได้รู้จักกัน และเชื่อมโยงการทำงานร่วมกัน

5.3) สำนักงานประกันสังคมยังคงทำงานตามระบบราชการ สมควรปรับเปลี่ยนเป็นองค์การอิสระในกำกับของกระทรวงแรงงาน

5.4) สมควรปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงความมั่นคงของกองทุนประกันสังคม

5.5) ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ยังต้องจ่ายเงินสมทบสองเท่าตามกฎหมายกำหนด จะแก้ไขอย่างไรในอนาคต และเมื่อเกษียณอายุจะได้เงินบำนาญรายเดือนเพียง 1,350 บาท แม้ว่าจะได้เงินเบี้ยยังชีพอีกเดือนละ 600 บาท ก็ยังไม่พ้นเส้นความยากจน

5.6) ผู้ประกันตนที่เป็นแรงงานในระบบและนอกระบบสมควรพัฒนาไปด้วยกัน

5.7) ควรให้ผู้ประกันตนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันสังคมมากขึ้น เช่น ในเวที และ สื่อต่างๆ

5.8) การที่กลุ่มผู้ประกันตนบางส่วนประท้วงการปรับเพิ่มเพดานสมทบเงินต่ออายุรัฐมนตรีที่เข้าเนียบรัฐบาล มีผลให้นายกรัฐมนตรีระงับการเพิ่มเงินสมทบ นับเป็นการเสียโอกาสที่จะทำให้มีกองทุนเพิ่มขึ้น

5.9) ควรให้ผู้ประกันตนได้รับรู้ข้อมูลและปัญหาที่เป็นอยู่ตามที่เป็นจริง

5.10) คณะกรรมการประกันสังคมในอนาคตที่จะมาจากการเลือกตั้ง สมควรมีความแข็งแรงมาก เพื่อไม่ให้ถูกระบบบกลืน มีความกล้าหาญ และรักษาผลประโยชน์ของผู้ประกันตน

6) ข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมงานสัมมนา

6.1) สมควรกำหนดฐานขั้นต่ำของเงินบำนาญชราภาพไม่ควรต่ำกว่า 5,000 บาท ตามที่สภาองค์การลูกจ้างสภาแรงงานต่างๆได้เรียกร้องในวันแรงงานแห่งชาติมาแล้วเป็นหลายปี

6.2) ยึดหยุ่นเงื่อนไขการจะให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกันตนในกรณีที่มีปัญหาการส่งเงินสมทบไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น บางครั้งผู้ประกันตนประสบปัญหาถูกเลิกจ้าง อันทำให้จ่ายเงินสมทบไม่ครบเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

6.3) การคำนวณเงินสมทบ 60 เดือนสุดท้าย เพื่อคำนวณเงินชราภาพของผู้ประกันตนที่เคยอยู่ในมาตรา 33 และต่อมาเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ที่มีรายได้น้อยลง ทำให้แรงงานเสียประโยชน์ จึงสมควรแก้ไข

6.4) การที่ผู้ประกันตนเกิดอุบัติเหตุ ต้องเข้ารับการรักษาฉุกเฉินในโรงพยาบาลที่ไม่ได้เลือกไว้ ตามสิทธิที่กระทำไต่ภายในเวลา 72 ชั่วโมง ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลสูง แต่เบิกคืนได้น้อยมาก สมควรแก้ไข

7) การสรุปข้อมูลและความคิดเห็นจากการนำเสนอขององค์ปาฐก ผู้ร่วมอภิปราย และผู้เข้าร่วมสัมมนา โดย ศาสตราจารย์ ดร. จีระ หงส์ดารมภ์

7.1) งานวันนี้ช่วยบอกว่าเราจะต้องทำอะไรบ้าง และทำอย่างไรในอนาคต ให้ประสบความสำเร็จ โดยตระหนักถึงการผลักดันกฎหมายประกันสังคมที่ศาสตราจารย์นิคม จันทวิฑูร และศาสตราจารย์ ดร. จีระ หงส์ดารมภ์ เอง ก็ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ ต้องใช้เวลาเพื่อทำให้เกิดขึ้นมาได้ ฉะนั้นจึงควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลง (Change) ใดๆจึงนำไปสู่ความสำเร็จ อันสัมพันธ์กับการประสบความสำเร็จของ Nikom Lecture ในวันนี้ ซึ่งรวมถึงการมาเป็นประธานกล่าวเปิดงานของท่านเลขานุการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน (ดร. สุเทพ ชิตยวงษ์) ที่แสดงถึงการให้ความสนใจกับการจัดงานในวันนี้ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานคนปัจจุบันก็เป็นบุคคลที่ใจถึง คล้ายอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายวัฒนา อัศวเหม)

7.2) ประเด็นสมควรดำเนินงานต่อไป คือ

7.2.1) การปรับสำนักงานประกันสังคมเป็นองค์การอิสระ อาจต้องใช้เวลา 5-10 ปี และสมควรทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง (ถึงความเป็นไปได้)

7.2.2) สมควรให้กองทุนหรือไซโล (Silo) เกี่ยวกับความมั่นคงทางสังคมต่างๆ ได้มาอยู่รวมกัน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน และอื่นๆ ทั้งในส่วนกลางและต่างจังหวัด โดยเริ่มจากการประชุมร่วมกัน

7.2.3) การปรับปรุงระบบประกันสังคมสมควรพิจารณาพร้อมกับการทำงานของระบบแรงงานสัมพันธ์

7.2.4) ดำเนินการวิเคราะห์องค์การราชการแบบสำนักงานประกันสังคมว่ามีกระบวนการทำงานที่ล่าช้าตรงจุดใด และเป็นอย่างไร เพื่อการปรับปรุง เช่น ด้านคอมพิวเตอร์ และการเงิน

7.2.5) การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรสำนักงานประกันสังคม สมควรดำเนินการเป็นเบื้องต้น โดยเรียนรู้จากความเป็นจริง เพื่อให้มีทักษะสามด้าน คือ finance/marketing management/strategy เพื่อให้มีสำนึกของการประกอบการ และ soft skill (service mind, passion และ mind set ในการรับใช้ประชาชน) โดยจัดทำการศึกษาความต้องการด้านการฝึกอบรม เพื่อให้บุคลากรสำนักงานประกันสังคมสามารถเอาความรู้ไปใช้ในทางที่เป็นจริง

8. ข้อเสนอแนะ

ผลที่ได้รับจากการจัดงานประชุมสุดท้าย คือ ข้อเสนอแนะถึงแนวทางการเป็นไปได้ในความร่วมมือของภาคีความร่วมมือต่างๆ ระหว่างภาครัฐ แรงงาน ผู้ประกันตน สถานประกอบการ และประชาชน ทั้งภายในและระหว่างประเทศในการปฏิรูประบบงานประกันสังคมเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของกองทุน การยกระดับสิทธิประโยชน์และคุณภาพชีวิตของผู้ประกันตนในอนาคตนั้น

จากข้อมูลและความคิดเห็นที่ได้ตลอดการจัดงานสัมมนาข้างต้น มูลนิธินิคม จันทวิทุร ในฐานะตัวแทนองค์การร่วมจัดสัมมนาเห็นสมควรที่กระทรวงแรงงานและสำนักงานประกันสังคม สมควรพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

8.1 ใช้ประโยชน์จากข้อมูลและข้อเสนอแนะของผู้นำเสนอต่างๆ ในรายงานสรุปการจัดงานวันนิคม จันทวิทุร ฉบับนี้ เท่าที่กระทรวงแรงงานและสำนักงานประกันสังคมจะสามารถดำเนินการต่อไปได้

8.2 การสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธินิคม จันทวิทุร โดยกระทรวงแรงงานและสำนักงานประกันสังคม ในด้านเงินทุนและอื่นๆ เพื่อช่วยให้เป็นมูลนิธิที่สามารถดำเนินงาน โดยการร่วมมือกับกระทรวงแรงงาน สหภาพแรงงานและองค์กรของคนทำงาน ผู้ประกอบการ องค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานอื่นๆ อย่างมั่นคงในระยะยาว

8.3 จัดตั้งคณะทำงานเพื่อการปฏิรูปกองทุนประกันสังคมและสำนักงานประกันสังคมให้มั่นคงและยั่งยืน อันสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายการปฏิรูปประเทศของรัฐบาล โดยประกอบด้วยตัวแทนจากคณะกรรมการประกันสังคม และองค์กรร่วมจัดงาน เพื่อนำข้อเสนอแนะต่างๆจากการจัดงานไปจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปกองทุนประกันสังคมและสำนักงานประกันสังคมอย่างรอบด้าน โดยให้เวลาทำงานประมาณ 5 ปี

8.4 เห็นชอบให้มูลนิธินิคม จันทวิทุร ร่วมกับองค์การร่วมจัดงานวันนิคม จันทวิทุร จัดให้มีการศึกษาถึงความต้องการด้านการพัฒนาองค์การในภาพรวมของสำนักงานประกันสังคม ให้แล้วเสร็จภายใน 9 – 12 เดือน เพื่อดำเนินการพัฒนาองค์การสำนักงานประกันสังคมในทางปฏิบัติอย่างมีแผนงาน (ประมาณ 5 ปี)

8.5 เห็นชอบให้มูลนิธินิคม จันทวิทุร ร่วมกับองค์การร่วมจัดงานวันนิคม จันทวิทุร จัดให้มีการศึกษาถึงความต้องการเฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานประกันสังคมให้แล้วเสร็จภายใน 9 – 12 เดือน เพื่อดำเนินการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานประกันสังคมในทางปฏิบัติอย่างมีแผนงาน (ประมาณ 5 ปี)

8.6 มอบหมายให้สำนักงานประกันสังคมสนับสนุนทรัพยากรในการทำงานตามข้อ 8.2 – 8.5 ทั้งในด้านข้อมูล เงินทุน บุคลากร สถานที่ อุปกรณ์ และบริการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ผู้สรุปรายงานการจัดงาน:

ดร. โชคชัย สุทธาเวศ

วันที่ 27 พฤศจิกายน 2563